

Samenvatting Natuurdoelanalyse Botshol

Vanuit Europese afspraken, vastgelegd in de [Vogel- en Habitatrichtlijn](#), zijn Natura 2000-gebieden aangewezen die samen zorg moeten dragen voor het behoud van de biodiversiteit in de Europese Unie. Per gebied zijn specifieke natuurwaarden (habitattypen en soorten) en hierbij behorende doelstellingen vastgelegd. Het halen van de natuurdoelen, de gunstige staat van instandhouding, is een wettelijke verplichting.

In de [Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering](#) (WSN, juni 2021) staat dat het [Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering](#) (PSN) inzicht moet bieden in welke maatregelen nodig zijn om aan de doelstellingen voor de habitattypen en soorten in het gebied te voldoen, zodat we kunnen spreken van een gunstige staat van instandhouding. Om dit inzichtelijk te maken zijn, in opdracht van de provincie Utrecht, [Natuurdoelanalyses](#) (NDA's) opgesteld. In de NDA's is de huidige stand van zaken van de Natura 2000-doelstellingen voor de gebieden vastgelegd. Hierin is onderzocht hoe de natuur ervoor staat, wat de doorwerking van uitgevoerde en geplande maatregelen is op de natuurdoelstellingen en of er nog aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de doelen te halen. Dit is gedaan op basis van de beste beschikbare informatie en meest recente wetenschappelijke inzichten.

De NDA's zijn in samenspraak met de provincie, terreinbeheerders en regionale waterbeheerders tot stand gekomen. Ze vormen een belangrijk onderdeel voor het [gebiedsplan](#) dat door de provincie op 1 juli 2023 wordt aangeboden aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de gebiedsprocessen die daaruit voortvloeien. Hier volgt een samenvatting van de NDA voor het Natura 2000-gebied [Botshol](#). Voor gedetailleerde informatie wordt verwezen naar [de rapportages van de NDA's](#).

Botshol bevat in Europees opzicht zeldzame natuurtypen op de overgang van water naar land, die hier verbonden zijn met de cultuurhistorie van landwinning en ontwatering. Botshol heeft als laagveengebied veel verschillende stadia van open water via verschillende vegetaties met veen naar uiteindelijk bos. Hierdoor kent het gebied een rijk mozaïek aan verschillende vegetaties. Botshol heeft negen natuurdoelstellingen, namelijk voor zeven habitattypen (Kranswierwateren, Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, Ruigten en zomen (moerasspirea), Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver), Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden), Galigaanmoerassen en hoogveenbossen) en twee habitatrichtlijnsoorten (Kleine modderkruiper en Meervleermuis).

Het gebied is omgeven door lager gelegen polders die zorgen voor een wegstromende waterstroom uit het gebied. Dit heeft als gevolg dat voedselrijk en vrij brak water moet worden ingelaten om het waterpeil te kunnen handhaven. De natuur heeft te lijden onder deze waterhuishouding; de waterkwaliteit is ongeschikt en met name essentiële processen van verlanding en verjonging staan in het gebied sterk onder druk: De habitattypes Kranswierwateren en Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden zijn hierdoor volledig verdwenen. Dit proces wordt in Botshol versterkt door soorten zoals de brasem die de helderheid van het water beïnvloeden. Daarnaast spelen een te hoge stikstofdepositie, te lage grondwaterstanden, een te klein areaal van verschillende habitats, weinig dynamiek en diversiteit, gebrek aan biotische kwaliteit en de aanwezigheid van exoten een rol in de slechte staat van de verschillende habitattypes en habitatrichtlijnsoorten.

Geconcludeerd wordt dat met de reeds uitgevoerde en de nog geplande maatregelen de gunstige staat van instandhouding ook bij de meeste habitattypen of habitatrichtlijnsoorten niet wordt gehaald. Er treden als gevolg van deze uitgevoerde en reeds geplande maatregelen wel verbeteringen op ten opzichte van de huidige situatie. Zo zal het habitatype Kranswierwateren (dat nu volledig is verdwenen) zich vermoedelijk wel wat kunnen herstellen door geplande maatregelen, maar er wordt verwacht dat de doelen nog steeds buiten bereik blijven.

Er zijn aanvullende maatregelen nodig, zowel binnen en als buiten het Natura 2000-gebied, om de gunstige staat van instandhouding te realiseren. Extra inzet is nodig om het watersysteem te herstellen in dit gebied. De watertypen van ondergedoken waterplanten kenden in het verleden een zeldzame soortenrijkdom, maar zijn nu compleet verdwenen. Het habitatype Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden zal niet op eigen kracht kunnen terugkeren en zal moeten worden geherintroduceerd. Hiervoor dient aanvullend op de reeds geplande maatregelen onder andere de visstand van soorten zoals de brasem te worden gereduceerd. De overgangsvegetaties en drogere habitattypen zijn nog aanwezig, maar veelal van matige kwaliteit. Het waterbeheer, de bodem, de stikstofdepositie en het beheer en onderhoud van de habitattypen zelf zijn de belangrijkste stuurknoppen om de kwaliteit te verbeteren. Vanwege de wegstromen van water is momenteel inlaat noodzakelijk, waardoor oplossingen zowel gezocht moeten worden in optimalisatie van het peilbeheer, de waterkwantiteit, als de waterkwaliteit van het in te laten water. Voor een robuust systeem is verbetering van al deze stuurknoppen noodzakelijk. Daarnaast dient men de atmosferische N-depositie te verlagen voor de ontwikkeling van de veenmosrietlanden, dient verruiging van terrestrische natuur te worden tegengegaan met adaptief verschrallingsbeheer, exoten dienen te worden aangepakt, veenmosrietlanden kunnen op gecontroleerde wijze worden geplagd, moerasbossen kunnen worden omgevormd tot hoogveenbos en veenmosrietland en dient lichtvervuiling te worden aangepakt.